

Eilandsraad van het
Openbaar lichaam Bonaire

EILANDSVERORDENING van
tot het vaststellen van een nieuw reglement van orde
voor de vergaderingen en andere werkzaamheden
van de eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
(Reglement van orde voor de eilandsraad van Bonaire)

2011

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 3

I. Algemeen

De wettelijke grondslag voor dit Reglement van orde is gelegen in artikel 17, Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES). Dit artikel schrijft voor dat de eilandsraad van Bonaire een Reglement van orde vaststelt voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden.

Vóór de staatkundige hervorming op 10-10-'10 werd het monistische bestuursmodel in de BES eilanden gehanteerd. Met het openbaar lichaam Bonaire is evenals met Sint Eustatius en Saba afgesproken dat het bestuursmodel van de openbare lichamen dualistisch wordt. Na de transitie van 10-10-'10 is in het openbaar lichaam Bonaire het tot dan gevoerde monistische bestuursmodel verlaten en is het gematigd dualistische bestuursmodel ingevoerd.

In verband hiermee is het noodzakelijk om een nieuw Reglement van orde geënt op het dualisme voor de eilandsraad van Bonaire vast te stellen.

Met het dualisme wordt enerzijds een versterking van de kaderstellende en controlerende taken van de raad beoogd en aan de andere kant een concentratie van bestuursbevoegdheden bij het college.

Nieuw is dat de eilandsraad thans zal worden bijgestaan door een griffier, deze functie is ingevoerd met de Wet dualisering gemeentebestuur. De griffier is de eerste adviseur van de raad en ondersteunt de raad met de op de griffie werkzame ambtenaren

De inhoud van de verordening sluit aan bij de in de WolBES neergelegde voorschriften voor de eilandsraad. Binnen het door de WolBES gegeven kader is de eilandsraad van Bonaire vrij om naar eigen goeddunken, maar altijd in lijn met de WolBES, zijn Reglement van orde op te stellen. Hierdoor kan de raad rekening houden met verschillen tussen de bestuurlijke structuur en cultuur in het openbaar lichaam Bonaire en het in Europa gelegen deel van Nederland.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsbepalingen

Onderdeel c – eilandsraadvergadering of vergadering

De plenaire eilandsraad vergadert in principe een keer per maand. *De plenaire vergadering is een meningsvormende en besluitvormende vergadering.* Meningsvorming en besluitvorming van de eilandsraad over een onderwerp kan niet in één en dezelfde vergadering plaatsvinden maar in twee verschillende eilandsraadvergaderingen.

Onderdeel d – centrale commissie/'komishon sentral'

In Bonaire wordt de meningvormende eilandsraadvergadering '*centrale commissie*' of in de Papiamentse taal '*komishon sentral*' genoemd. De centrale commissie is echter géén commissie in de zin van artikel 117, eerste lid, WolBES. In tegenstelling tot de in artikel 117, WolBES genoemde (thema)commissies is de centrale commissie een plenaire vergadering van de eilandsraad waarvoor alle in dit reglement neergelegde regels voor de plenaire vergaderingen van de eilandsraad onverkort gelden. Slechts eilandsraadsleden zijn lid van de centrale commissie, burgers zijn géén lid van de centrale commissie, maar kunnen wél (burger)lid zijn van een themacommissie ex. artikel 117, eerste lid, WolBES.

De naam 'centrale commissie' of 'komishon sentral' kan verwarrend werken in verband met de op grond van artikel 117, eerste lid, WolBES ingestelde eilandsraadcommissies aangezien de centrale commissie géén commissie is maar een plenaire eilandsraadvergadering ingevolge artikel 18, WolBES, met een meningvormend karakter. De benaming 'centrale commissie' of 'komishon sentral' werd vóór de staatkundige hervorming van 10-10-'10 gebruikt voor de vergadering van de voltallige eilandsraad waarin deze zich via informatie en debat een mening vormde over een bepaald onderwerp. De benaming 'centrale commissie' of 'komishon sentral' is reeds jarenlang ingeburgerd in de politieke traditie van Bonaire en is deswege gehandhaafd.

onderdeel g - bestuurscollege

Het 'college van wethouders' (het dagelijks bestuur) in het in Europa gelegen deel van Nederland is te vergelijken met het college van eilandgedeputeerden, 'bestuurscollege' de burgemeester is te vergelijken met de gezaghebber (voorzitter bestuurscollege).

onderdeel h - gedeputeerde

De functie en rol die een eilandgedeputeerde heeft, is te vergelijken met die van de wethouder in het in Europa gelegen deel van Nederland. In plaats van het begrip 'wethouder' wordt op de eilanden het begrip 'gedeputeerde' gehanteerd. Zie onder andere artikel 36 en verder van de WolBES.

onderdeel o – subamendement

In het Reglement wordt aangegeven dat onder subamendement moet worden verstaan 'een voorstel tot wijziging van een aanhangig amendement, naar de vorm geschikt om direct te worden opgenomen in het amendement, waarop het betrekking heeft.' Onder 'aanhangig' wordt verstaan aan de orde en / of in behandeling zijnde.

Artikel 2 De voorzitter

De gezaghebber is voorzitter van de eilandsraad (artikel 10, WolBES). Artikel 2 geeft aan met welke taken hij in deze rol als voorzitter is belast. De voorzitter kan aan de beraadslaging deelnemen. Hij is echter géén lid van de eilandsraad en neemt dan ook niet aan de stemmingen deel, zelfs niet als de stemmen zouden staken. Om deze reden dient het aantal leden van de eilandsraad dan ook altijd oneven te zijn.

Artikel 3 Vervanging voorzitter

Bij verhindering of ontstentenis van de gezaghebber wordt hij in het dualistische bestuursstelsel als voorzitter van de eilandsraad waargenomen door een lid van de eilandsraad (in het oude stelsel door een lid van het bestuurscollege). Dit eilandsraadslid zal in voorkomende gevallen de vergaderingen voorzitten, de oproep tot de vergadering doen uitgaan, de stukken die van de eilandsraad uitgaan ondertekenen, enz. De vervanger van de voorzitter is het langstzittende raadslid of een ander door de eilandsraad aangewezen lid. Als twee raadsleden even lang zitting hebben, is de oudste in jaren degene die het raadsvoorzitterschap waarneemt. Daarnaast heeft de raad altijd de mogelijkheid om zelf, in plaats van het langstzittende raadslid, een ander eilandsraadslid te kiezen als waarnemend voorzitter.

Artikel 4 De eilandgriffier

Eerste lid - aanwezigheid eilandgriffier in elke raadsvergadering

De eilandsraad is verplicht een eilandgriffier te benoemen (artikel 130 van de WoIBES) en is ook bevoegd hem te schorsen en te ontslaan. De functie van eilandgriffier is nieuw voor het openbaar lichaam Bonaire. De eilandgriffier dient de eilandsraad. Hij is in elke vergadering van de eilandsraad aanwezig. De WoIBES eist dat de eilandsraad een eventuele vervanging van de eilandgriffier regelt (artikel 133 van de WoIBES).

Zevende lid – originele stukken

Schriftelijke stukken zoals brieven, verklaringen, verzoeken en dergelijke dienen in 'hard copy' in de originele versie, voorzien van de originele handtekening van de betrokkenen bij de griffie te worden ingediend.

Achtste lid – verschoningsrecht

In verband met artikel 23 van de WoIBES (verschoningsrecht) is in het derde lid een bepaling opgenomen met betrekking tot het deelnemen van de eilandgriffier aan de beraadslaging.

Rechtspositionele bepalingen omtrent de beëdiging, woonplaats en dergelijke zijn niet in dit reglement opgenomen, aangezien dit onderwerp beter geregeld kan worden in de ambtsinstructie voor de eilandgriffier, die de eilandsraad vaststelt. In de instructie voor de eilandgriffier zijn de taken van de eilandgriffier uitgewerkt.

Artikel 5 Goedkeuring benoemingen griffie

De besluiten tot benoeming, bevordering, schorsing, en ontslag van ambtenaren behoeven de goedkeuring van de Rijksvertegenwoordiger. Krachtens artikel 168, derde lid, WoIBES, geldt dit voor alle ambtenaren die door het bestuurscollege worden benoemd, maar evenzeer voor de ambtenaren die door de eilandsraad worden benoemd, te weten de eilandgriffier en de op de griffie werkzame ambtenaren. De benoemings-, schorsings-, bevorderings- en ontslagbesluiten krijgen pas rechtskracht op het moment dat ze zijn goedgekeurd door de Rijksvertegenwoordiger.

Artikel 6 De eilandsecretaris

Het openbaar lichaam Bonaire heeft (evenals de andere twee openbare lichamen) naast een eilandgriffier ook een eilandsecretaris. De functies van eilandgriffier en van de eilandsecretaris zijn onverenigbaar. De secretaris dient het bestuurscollege, de griffier de eilandsraad.

De secretaris houdt zich voornamelijk bezig met de ondersteuning van het bestuurscollege en het leiden van de ambtelijke organisatie. In het kader van die twee taken kan het tevens wenselijk zijn dat de secretaris deelneemt aan de beraadslagingen van de eilandsraad. Derhalve is hiertoe in dit artikel een bepaling opgenomen.

Het bestuurscollege is bevoegd de eilandsecretaris te schorsen en te ontslaan. Dit houdt in dat de eilandsraad de secretaris niet kan dwingen om in de raad aanwezig te zijn. De eilandsraad zal het bestuurscollege moeten verzoeken de secretaris op te dragen in de vergadering aanwezig te zijn om aan de beraadslagingen deel te nemen. Op deze wijze kan de eilandsraad onder meer een beroep doen op kennis en informatie die de secretaris bezit of kan de secretaris bijvoorbeeld deelnemen aan een discussie over het functioneren van de ambtelijke organisatie.

Artikel 7 Het presidium

Algemeen

De raad bepaalt zelf haar agenda en heeft daarvoor een raadspresidium ingesteld die conceptagenda's voor raad en raadcommissies voorbereid. Dit artikel regelt de samenstelling van het raadspresidium. De voornaamste taak van het presidium is het vaststellen van (voorlopige) agenda's voor raad en commissies en van het (voorlopig) vergaderschema van de eilandsraad. De in het presidium zitting hebbende eilandsraadsleden/fractieleden zijn de enige stemgerechtigden, de gezaghebber die ingevolge dit artikel voorzitter is van het presidium is niet stemgerechtigd. Uitgangspunt is dat beslissingen voor zoveel mogelijk worden genomen bij consensus.

Eerste lid – de eilandsraad heeft een presidium

In de meeste gemeenten in het in Europa gelegen deel van Nederlands is er een presidium ingesteld. Het instellen van een presidium is echter niet verplicht, maar verdient wel aanbeveling, aangezien het een waardevolle bijdrage kan leveren aan de dualisering van verhoudingen tussen raad en college. Derhalve is het presidium ook opgenomen in dit model. Het eerste lid bepaalt daartoe: 'De eilandsraad heeft een presidium.'

Tweede lid– eilandgriffier is aanwezig bij de vergaderingen van het presidium

In het tweede lid is aangegeven dat de eilandgriffier bij elke vergadering van het presidium aanwezig dient te zijn. De eilandgriffier verzorgt immers de ondersteuning van de eilandsraad. Hij moet weten hoe de agenda eruit komt te zien en welke punten besproken gaan worden.

Derde lid– voorlopige agenda

In dit Reglement van orde is er voor gekozen om het opstellen van de voorlopige agenda over te laten aan het presidium. Gelet op de omvang van de eilandsraad lijkt het niet aangewezen om, naast het presidium, een agendacommissie in te stellen die deze taak op zich kan nemen.

Vijfde lid– de eilandsecretaris kan op uitnodiging aanwezig zijn bij het presidium

De aanwezigheid van de eilandsecretaris kan gewenst zijn, omdat deze secretaris aandacht moet kunnen vragen voor of een toelichting kan geven op onderwerpen die worden voorbereid door de ambtelijke organisatie. Derhalve wordt in dit artikellid bepaald dat de eilandsecretaris kan worden uitgenodigd voor het presidium op voorstel van de voorzitter. Uiteraard is het aan de eilandsraad om

te bepalen of het opnemen van een artikellid dat de aanwezigheid van de secretaris in het presidium mogelijk maakt, wenselijk wordt geacht in gedualiseerde verhoudingen.

Zesde lid – beslissing bij consensus

Het gaat in het presidium van de eilandsraad niet om primair politieke zaken; een politiek inhoudelijke discussie kent binnen het presidium geen plaats. De cultuur die het beste in het presidium past is er een waar een ieder invloed kan hebben op de agenda en waarbij beslissingen voor zoveel mogelijk bij consensus worden genomen, Het is van belang dat in het presidium elke partij een stem heeft die even zwaar weegt, slechts de in het presidium zittende leden van de eilandsraad hebben overigens hierin stemrecht. Op deze wijze wordt de positie van minderheidsfracties in een dualistisch stelsel versterkt. Tevens kan dit de betrokkenheid van alle fracties bij de raadsvergaderingen vergroten.

Zevende lid – takenpakket presidium

Het presidium bestaat uit de fractievoorzitters van alle in de eilandsraad vertegenwoordigde partijen samen met de voorzitter van de eilandsraad – te vergelijken met een seniorenconvent- waaraan vertrouwelijke mededelingen kunnen worden gedaan c.q. waar politiek gevoelige zaken kunnen worden besproken. Deze rol kan worden vervuld door het presidium waardoor geen aparte bepaling voor het seniorenconvent of overleg van fractievoorzitters in het reglement is opgenomen. Het staat de openbare lichamen uiteraard vrij dit wel te doen.

Het presidium heeft in het reglement voornamelijk een procedurele rol (vaststellen voorlopige agenda, uitnodigen externen, wijzigen vergadermomenten e.d.). Er kan voor gekozen worden om de regie van enkele intern/organisatorische kwesties bij het presidium neer te leggen. Derhalve is in dit artikellid als aanvullende taak opgenomen dat het presidium aanbevelingen doet aan de eilandsraad inzake de organisatie van de werkzaamheden van de eilandsraad en haar commissies. Hieronder vallen taken als: het initiëren van een aanpassing van het reglement en het instrueren van de griffier.

Achtste lid – overleg met commissies

Door vast te leggen dat het presidium tenminste twee maal per jaar overleg met de voorzitters van de commissies voert, kan worden voorzien in een grondslag voor het overleg tussen het presidium en de voorzitters van commissies.

Hoofdstuk 2 Toelating van nieuwe leden; benoeming gedeputeerden; fracties

Artikel 8 Onderzoek geloofsbrieven; beëdiging; benoeming gedeputeerden

Voordat er een nieuwe eilandsraad kan worden geïnstalleerd, dienen een aantal procedurele stappen te worden gezet. Ten eerste dienen de leden van de eilandsraad te worden gekozen middels verkiezingen. Deze verkiezingen verlopen langs de procedure zoals is opgenomen in de Kieswet. Nadat de uitslag van de verkiezingen bekend is geworden, stelt de voorzitter van het centraal stembureau de verkozen persoon hiervan schriftelijk in kennis. De benoemde geeft vervolgens aan of hij een eventuele benoeming aanneemt en legt een door hem ondertekende verklaring over. Daarbij dient hij alle openbare betrekkingen die hij bekleedt te vermelden. Bij deze verklaring dienen ook alle in artikel V3 van de Kieswet genoemde documenten te worden overgelegd.

In artikel 14 van de WolBES wordt aangegeven welke functies niet tegelijkertijd met het lidmaatschap van de eilandsraad kunnen worden vervuld. In artikel 13 van de WolBES is aangegeven dat de leden van de eilandsraad hun functies openbaar moeten maken nadat ze benoemd zijn tot eilandsraadslid of na aanvaarding van een andere functie. De openbaarmaking dient te geschieden door terinzagelegging van een opgave van de functies bij de griffie van de eilandsraad in het gebouw van de eilandsraad.

Eerste tot en met vijfde lid - onderzoek geloofsbrieven

De verklaring en de overlegde stukken dienen als schriftelijke bewijsstukken dat de verkozen persoon bevoegd is om benoemd te worden tot de functie als eilandsraadslid. Deze verklaring vormt – samen met de bijgevoegde documenten – de geloofsbrief. De geloofsbrieven dienen te worden onderzocht in de openbare vergadering. In dit reglement zijn bepalingen opgenomen over de wijze waarop het onderzoek van de geloofsbrieven dient plaats te vinden. De formulering van het eerste lid benadrukt dat de eilandsraad en niet de voorzitter een commissie instelt die het zogenaamde geloofsbrievenonderzoek verricht. Aangegeven is dat de commissie verslag dient uit te brengen van de uitkomsten van het onderzoek. Bij het onderzoek naar de geloofsbrief zal ook de gedragscode betrokken worden. In deze code zijn onder meer bepalingen opgenomen over al dan niet toegestane nevenfuncties. Het verslag van de uitkomst van het onderzoek kan zowel mondeling als schriftelijk geschieden.

Het vijfde lid dient ter verduidelijking. Na de eilandsraadverkiezingen heeft de commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven een extra taak. Zij adviseert de raad ook over de uitslag van de verkiezingen (of dit op wettige wijze is gebeurd) en het vaststellen van de uitslag (is deze juist vastgesteld). Zij doet dit op basis van het proces-verbaal van het centraal stembureau. De raad dient op basis van dit advies een besluit te nemen over het verloop van de verkiezingen en de vaststelling van de uitslag.

De raad heeft dus de bevoegdheid om te besluiten tot hertellen van de stemmen en zelfs de bevoegdheid om te besluiten tot een herstemming, beide eventueel in een deel van het openbaar lichaam, bij een of meer specifieke stembureaus. Het proces-verbaal vormt de aanleiding tot een besluit tot hertelling of herstemming. Dit dient concrete aanwijzingen te bevatten waarop de raad tot een dergelijk besluit overgaat. Het feit dat een fractie een klein aantal stemmen te weinig heeft om een extra zetel te behalen is geen valide motivering om tot hertelling over te gaan. Een proces-verbaal waaruit blijkt dat kiezers bezwaar hebben gemaakt over de onzorgvuldige wijze waarop het stembureau na sluiting de stemmen heeft geteld, kan dit wel zijn.

Zesde lid - beëdiging

In het zesde lid wordt een nadere regeling gegeven over beëdiging. Deze regeling is ter nadere invulling van artikel 15 van de WolBES. Hierin staat vermeld dat de leden van de eilandsraad, alvorens hun functie te kunnen uitoefenen de eed of belofte en verklaring afleggen in de vergadering. Het afleggen van de eed is constitutief: het is een noodzakelijke voorwaarde voor het kunnen uitoefenen van de functie. Het gaat bij de eedaflegging om een combinatie van de zuiveringseed en de ambtseed. De eed kan in het Nederlands, Engels of in het Papiaments worden afgelegd. De tekst van de eed of belofte en verklaring die een lid van de eilandsraad bij het aanvaarden van het raadslidmaatschap moet afleggen, is in artikel 15 van de WolBES opgenomen.

Zevende lid- beëdiging bij tussentijdse vacaturevervulling

In het zevende lid is aangegeven dat ook bij tussentijdse vacaturevervulling het desbetreffende (nieuwe) lid van de eilandsraad de eed of de belofte dient af te leggen. Opgemerkt zij dat er bij de toelating van leden van de eilandsraad een verschil in procedure is tussen het aanstellen van nieuwe leden die zitting nemen in de nieuwe eilandsraad en leden die een tussentijdse vacature vervullen. In het eerste geval kunnen de leden op de eerste vergadering van de eilandsraad in nieuwe samenstelling de eed of belofte en verklaring afleggen. De voorzitter zal hen hiervoor oproepen. Bij tussentijdse vacaturevervulling kan de eed of verklaring en belofte aansluitend aan de beslissing van de eilandsraad over de toelating van het betrokken lid van de eilandsraad plaatsvinden.

Achtste lid - benoeming eilandgedeputeerde

Het achtste lid van artikel 6 geeft invulling aan een leemte in de Kieswet. Uit de Kieswet vloeit het onderzoek van de geloofsbrieven van raadsleden voort. Aangezien de eilandgedeputeerde geen (rechtstreeks) gekozen vertegenwoordiger is, is hierover niets in de Kieswet geregeld. De WolBES geeft wel aan welke formele eisen gesteld worden aan een eilandgedeputeerde maar niet op welk moment deze getoetst worden. De formele eisen voor het zijn van gedeputeerde zijn grotendeels vergelijkbaar met de vereisten voor het raadlidmaatschap. Het ligt voor de hand om voor het benoemen van eilandgedeputeerden ook een commissie voor het onderzoek naar de geloofsbrieven in te stellen. Vandaar dit achtste lid, Dit artikel is ook van toepassing als er een eilandgedeputeerde niet van buiten, maar uit de raad wordt benoemd. De incomptabiliteiten en nevenfuncties dienen immers opnieuw beoordeeld te worden. De benoeming van een eilandgedeputeerde geschiedt overeenkomstig de eerste twee leden van artikel 8 van het Reglement van orde van de eilandsraad. Een eilandsraadslid dat benoemd wordt tot gedeputeerde mag lid van de eilandsraad blijven totdat de geloofsbrieven van zijn opvolger zijn goedgekeurd (artikel 40, tweede lid, onderdeel b, van de WolBES).

Artikel 10 – geloofsbrieven, verklaring openbare betrekkingen, nevenfuncties

De in het gewaarmerkt afschrift uit de basisadministratie persoonsgegevens opgenomen gegevens dienen in dit afschrift zonder schrijf- of tikfouten, of andere verschrijvingen te worden vermeld. In verband met de mogelijke tegenstrijdigheid van belangen is openbaarmaking door leden van de eilandsraad van hoofd- en nevenfunctie(s) geboden. Het begrip functie dient in dit verband ruim te worden opgevat. Het betreft alle nevenfuncties en nevenwerkzaamheden die naast het lidmaatschap van de eilandsraad worden uitgeoefend.

Artikel 11 Fractie

Algemeen

Na het vaststellen van de uitslag van de verkiezingen vindt de eerste zitting vandenieuwe raad plaats. Bij de aanvang van deze zitting worden de leden die op dezelfde lijst hebben gestaan als één fractie beschouwd. Het is mogelijk dat een raadslid zijn raadslidmaatschap niet opzegt maar uit een fractie stapt. Hij kan als zelfstandige fractie verder gaan of zich aansluiten bij een bestaande fractie. Uitgangspunt van ons kiesstelsel is dat volksvertegenwoordigers op persoonlijke titel worden gekozen en benoemd. Dit uitgangspunt is gebaseerd op artikel 28 WolBES ("De leden van de eilandsraad stemmen zonder last") waarin is bepaald dat elk bindend mandaat van een lid van de raad nietig is. De volksvertegenwoordiger handelt namelijk naar eigen overtuiging en is bij stemming niet gebonden aan lastgeving. Geen andere persoon of instantie kan hem rechtens bindende instructies opleggen met betrekking tot zijn stemgedrag. Het is de individuele volksvertegenwoordiger

die een mandaat van de kiezer heeft gekregen. Ook de Kieswet gaat niet uit van politieke partijen, een zetel 'hoort' dan ook niet bij een partij, maar is verbonden aan de volksvertegenwoordiger die daardoor ook de mogelijkheid heeft om tussentijds van fractie te veranderen of zelfstandig verder te gaan.

Eerste lid - fracties

Het eerste lid geeft aan wanneer er sprake is van één fractie, vaststelling hiervan is van belang voor de fractieondersteuning. In artikel 35 lid 2 van de WolBES wordt aangegeven dat de in de eilandsraadvertegenwoordigde groeperingen recht hebben op fractieondersteuning. Op grond van artikel 35, derde lid, van de WolBES dient een eilandsverordening te worden vastgesteld waarin ook de onderwerpen 'ambtelijke bijstand' (van de leden van de eilandsraad) en fractieondersteuning zijn opgenomen.

Tweede lid - naam fractie

De fractie gebruikt in de vergadering van de eilandsraad de aanduiding die zij boven de kandidatenlijst had staan. Op deze wijze is de relatie tussen de fractie in de eilandsraad en de fractie op de kandidatenlijst voor de burger duidelijk. Het kan echter voorkomen dat een fractie geen aanduiding boven de kandidatenlijst heeft staan. In een dergelijk geval deelt de fractie in de eerste vergadering de aanduiding mee.

Vierde lid - verandering of beëindiging van fractielidmaatschap

Het vierde lid bepaalt dat er zo spoedig mogelijk mededeling moet worden gedaan van een verschuiving van leden naar een andere fractie of van een verzelfstandiging. Een korte toelichting:

ad a) verandering van fractie: de volksvertegenwoordiger heeft de mogelijkheid om tussentijds van fractie te veranderen of zelfstandig verder te gaan. Fractieafplitsing en het ontstaan van een nieuwe fractie kan echter diverse praktische gevolgen hebben. Denk aan: het regelen van fractievergoedingen en –faciliteiten, fractievoorzitterschap dan wel vertegenwoordiging in het presidium, zo nodig andere zitplaatsen in de eilandsraadzaal, bezetting van commissies en de eventuele deelname aan commissies door burgerraadsleden.

ad b) beëindiging fractielidmaatschap: in de loop van een zittingsperiode kan het voorkomen dat leden de eilandsraad verlaten. In een dergelijk geval vindt er ook een verandering in de samenstelling van de fractie plaats. Als dit het geval is, deelt de fractie dit aan de voorzitter van de eilandsraad mede. Het is ook mogelijk dat een lid van de eilandsraad zijn lidmaatschap niet opzegt maar uit een fractie stapt. Hij kan als zelfstandige fractie verdergaan of zich aansluiten bij een bestaande fractie. De eilandsraad heeft geen zeggenschap over wijzigingen in de samenstelling, fusies en splitsingen van fracties.

Vijfde lid - naamsverandering van de fractie

De fractie kan besluiten om haar naam te veranderen. Dit staat de fractie vrij om te doen. De eilandsraad heeft geen zeggenschap over de naamvoering en kan hier geen besluit over nemen. Een mededeling aan de voorzitter van de eilandsraad van de naamsverandering is voldoende. De eilandsraad is gehouden met ingang van de eerstvolgende vergadering nadat hiervan mededeling is gedaan rekening te houden met de nieuwe situatie. In de regel vindt twee keer een mededeling plaats: door de persoon zelf (bij verder gaan als zelfstandige fractie) en door de fractie.

In de praktijk levert een nieuwe naamvoering van een fractie soms problemen op, bijvoorbeeld doordat een naam sterk lijkt op de naam van een al bestaande partij. Daarom is in artikel G3 van de Kieswet bepaald dat de naam getoetst dient te worden aan de daarin vastgelegde afwijzingsgronden. Indien de nieuwe fractie wil meedoen aan de eerstvolgende eilandsraadverkiezingen zal dit ook gebeuren.

Hoofdstuk 3 Vergaderingen

Paragraaf 1. Tijdstip van vergaderen; voorbereidingen

Artikel 12 Vergaderfrequentie, dag, tijdstip vergadering

Ingevolge artikel 18, eerste lid, WolBES vergadert de plenaire eilandsraad zo vaak als hij daartoe heeft besloten. De vergaderingen –meningvormend en besluitvormend- van de eilandsraad vinden in de regel plaats op een door de eilandsraad gekozen vaste dag van de maand en vast tijdstip, de vergaderingen worden gehouden in het gebouw van de eilandsraad.

Uitgangspunt is dat de eilandsraad zo vaak vergadert als hij daartoe besloten heeft. Nu met de dualisering het zwaartepunt van de bestuurslast bij het bestuurscollege ligt, zal dit van invloed zijn op de vergaderfrequentie van de eilandsraad. De vergaderfrequentie van de eilandsraad (centrale commissie en besluitvormende raad) zal voorts mede worden beïnvloed door de eventuele aanwezigheid van door de eilandsraad ingestelde themacommissies ex artikel 117, eerste lid, die de besluitvorming van de eilandsraad voorbereiden. Indien de eilandsraad van die bevoegdheid gebruik maakt, zal dit de agenda van de plenaire eilandsraad ontlasten.

Tweede lid – voorschriften eilandsraadvergadering

De voorschriften inzake de eilandsraadvergadering waarin de raad zich een mening vormt – centrale commissie - en vervolgens een besluit neemt – besluitvormende raad – zijn neergelegd in Hoofdstuk III, afdeling II, WolBES.

Derde lid – Tijdstip en plaats eilandsraadvergaderingen

De eilandsraadvergaderingen (centrale commissie en besluitvormende vergadering) vinden in principe een maal per maand op een vaste dag en uur plaats in het gebouw van de eilandsraad. Het presidium doet hierover een aanbeveling aan de eilandsraad.

Vierde lid – bijzondere gevallen

Het vierde lid van artikel 8 geeft een aanvullende regeling die ziet op de vergaderfrequentie van de eilandsraad door aan te geven dat de voorzitter van de eilandsraad in bijzondere gevallen een andere dag en aanvangsuur kan bepalen of een andere vergaderplaats aanwijzen. Hij voert hierover overleg in het presidium, tenzij er sprake is van bijzondere gevallen. Van bijzondere gevallen (verschillend van spoedeisende gevallen zoals in de artikelen 15 en 44), is in dit artikel uitsluitend sprake bij calamiteiten zoals bij een grote ramp of andere onverwachte gebeurtenis die grote schade of letsel veroorzaakt.

Artikel 13 Extra vergadering

Naast de reguliere eilandsraadvergadering kan de voorzitter van de eilandsraad, alsook een vijfde van de leden van de eilandsraad, om een extra vergadering verzoeken.¹ Behalve in dringende, spoedeisende gevallen worden de oproepbriefjes ten minste 24 uur van te voren bij de leden bezorgd. De bepalingen van dit reglement zijn van toepassing op de extra vergadering.

Artikel 14 Oproep en voorlopige agenda

Eerste lid - de oproep voor de vergadering

Het eerste lid bepaalt dat de leden van de eilandsraad de oproep voor de vergadering binnen 7 dagen krijgen toegezonden. De oproeping tot de vergadering dient aldus de WolBES schriftelijk te geschieden en wordt geregeld door de voorzitter van de eilandsraad.² Het reglement kan hierover regels bevatten, bijvoorbeeld over de termijn tussen de oproeping en de vergadering. In het reglement wordt hier invulling aan gegeven door te bepalen dat de voorzitter ten minste 7 dagen van tevoren een schriftelijke oproep aan de leden toezendt, waarbij de dag, het tijdstip en de plaats van de vergadering wordt vermeld. De voorzitter van de eilandsraad dient deze gegevens tegelijkertijd ter openbare kennis te brengen.³

Tweede lid - toezenden van de agenda en bijbehorende stukken

Het tweede lid geeft een aanvullende regeling door te vermelden dat de door het presidium opgestelde voorlopige agenda en de daarbij behorende stukken, met uitzondering van de in artikel 26, eerste en tweede lid, WolBES bedoelde stukken, tegelijkertijd met de schriftelijke oproep aan de leden van de eilandsraad worden verzonden. De in artikel 26, eerste en tweede lid, WolBES bedoelde stukken zijn stukken ten aanzien waarvan geheimhouding is opgelegd. Hier wordt melding van gemaakt op de stukken. Uiteraard is het mogelijk, indien de eilandsraad dit wenst de stukken en oproep niet per post maar per e-mail te versturen.

Artikel 15 Agenda

Eerste lid – aanvullende agenda

Het presidium bepaalt na overleg met de voorzitter van de agendacommissie hoe de agenda eruit komt te zien. Het versturen van de agenda en stukken is geregeld in artikel 14 van dit Reglement. Dit is echter een voorlopige agenda. In de dagelijkse praktijk zal het niet altijd mogelijk zijn om tijdig een definitieve agenda op te stellen. Het eerste lid bepaalt dat de voorzitter van de eilandsraad in spoedeisende gevallen in een dergelijk geval een aanvullende agenda kan opstellen tot uiterlijk twee dagen voor de aanvang van de vergadering. Deze aanvullende agenda dient met de daarbij behorende stukken aan de leden van de eilandsraad te worden verzonden en openbaar te worden gemaakt. Het betreft bij de spoedeisende gevallen bedoeld in het eerste lid dringende zaken die geen uitstel gedogen, maar geen calamiteit (ramp), zoals gesteld in artikel 12, vijfde lid dat in bijzondere gevallen bij calamiteiten van toepassing is.

Tweede lid – vaststellen agenda

¹ Artikel 18 lid 2 van de WolBES

² Artikel 20 lid 1 van de WolBES

³ Artikel 20 lid 1 van de WolBES

Het tweede lid bepaalt dat de agenda bij aanvang van de vergadering door de eilandsraad wordt vastgesteld. Op voorstel van een lid van de eilandsraad of de voorzitter, kan de eilandsraad bij de vaststelling van de agenda onderwerpen aan de agenda toevoegen of van de agenda afvoeren.

Derde lid – onvoldoende voorbereiding

Wanneer de eilandsraad een onderwerp onvoldoende voor de openbare beraadslaging voorbereid acht, kan hij het onderwerp verwijzen naar een commissie of aan het bestuurscollege nadere inlichtingen of advies vragen. Deze bepaling vloeit voort uit de verplichting van het bestuurscollege om de eilandsraad van voldoende informatie te voorzien. Als de eilandsraad niet voldoende op de hoogte is van de inhoud en strekking van een onderwerp, is het niet gewenst dat de eilandsraad zich over dit onderwerp uitspreekt. In een dergelijk geval heeft de eilandsraad de mogelijkheid, het onderwerp naar een commissie te verwijzen of aan het bestuurscollege nadere inlichtingen of advies te vragen.

Vierde lid – wijziging volgorde van behandeling

Het vierde lid regelt dat de raad de volgorde van behandeling van de agendapunten kan wijzigen.

Artikel 16 Ter inzage leggen van stukken

Eerste lid – openbaar maken van de agendastukken

Artikel 11, eerste lid bepaalt dat de stukken die ter toelichting van de onderwerpen of voorstellen op de agenda dienen gelijktijdig met het verzenden van de schriftelijke oproep voor een ieder bij de griffie ter inzage worden gelegd. Daarnaast wordt in het eerste lid aangegeven dat indien na het verzenden van de schriftelijke oproep stukken ter inzage worden gelegd hiervan mededeling wordt gedaan aan de eilandsraadsleden en zo mogelijk in een openbare kennisgeving.

Derde lid – geheimhouding omtrent inhoud van stukken

Het derde lid bepaalt dat indien omtrent bepaalde stukken geheimhouding is opgelegd op grond van artikel 26, eerste en tweede lid, WoIBES, deze stukken onder berusting van de eilandgriffier dienen te blijven. Het gaat hierbij om stukken waarbij op grond van een belang, genoemd in artikel 11, Wet openbaarheid van bestuur BES omtrent de inhoud geheimhouding is opgelegd. De griffier kan de leden van de eilandsraad inzage verlenen in de stukken. De eilandgriffier vervult de secretariaatsfunctie ten dienste van de eilandsraad. Het ligt dan ook in de rede dat stukken, die betrekking hebben op de agenda en de voorstellen van de eilandsraadsvergadering en die geheim moeten blijven bij hem ter inzage worden gelegd.

Artikel 17 Openbare kennisgeving

Eerste lid – openbaarmaking vergadering

De agenda van de vergadering en de daarbij behorende voorstellen, met uitzondering van stukken die geheim zijn, dienen op grond van artikel 20, eerste lid van de WoIBES ter inzage te worden gelegd. Op welke wijze de stukken ter inzage worden gelegd, wordt geregeld in dit artikel. Het eerste lid bepaalt dat de vergadering door aankondiging in een of meer nieuwsbladen, op de voorafkondiging in Bonaire gebruikelijke wijze en door plaatsing op de website van Bonaire openbaar wordt gemaakt. Met dit artikel wordt invulling gegeven aan het voorschrift van artikel 20, tweede lid, WoIBES.

Tweede lid – inhoud gegevens die openbaar worden gemaakt

De openbare kennisgeving dient de datum, aanvangstijd en plaats, alsmede de voorlopige agenda van de vergadering te vermelden. Daarnaast dient de wijze waarop en de plaats waar de stukken kunnen worden ingezien te worden vermeld.

Derde lid – elektronisch beschikbaar stellen agenda en bijbehorende stukken

Het is wel van belang dat de stukken gedurende een dusdanige periode en op een zodanige plaats ter inzage liggen, dat de ingezetene ook werkelijk toegang tot de stukken heeft⁴. Vanuit het oogpunt van efficiëntie en service aan de burger kan elektronische beschikbaarstelling gewenst zijn.

Paragraaf 2. Orde der vergadering

Artikel 18 Presentielijst

Eerste lid – eilandgriffier draagt zorg voor de presentielijst

In het eerste lid van artikel 13 van het reglement wordt aangegeven dat de eilandgriffier zorg draagt voor het bijhouden van een presentielijst. De verplichting tot het hebben van een presentielijst vloeit voort uit artikel 21 van de WolBES. In dit artikel wordt de procedure vastgelegd. Dat de presentielijst een formele rol heeft binnen de eilandsraad blijkt onder meer uit artikel 21 van dit Reglement. De handtekeningen op de presentielijst zijn bedoeld om formeel vast te stellen, dat het vergaderquorum aanwezig is.

Tweede lid – tekenen presentielijst

De eilandgriffier geeft de ambtelijke ondersteuning die de eilandsraad nodig heeft. Daarom stelt hij samen met de voorzitter de presentielijst vast en ondertekent dit document. Het tweede lid bepaalt daartoe dat ieder lid bij binnenkomst in de vergaderzaal van de eilandsraad de presentielijst dient te tekenen. Deze ondertekening dient te waarborgen dat de lijst volledig is en het quorum aanwezig was. Aan het einde van elke vergadering wordt de presentielijst door de voorzitter en de eilandgriffier door ondertekening vastgesteld.

Vierde lid – voorwaarde deelname vergadering

Indien een eilandsraadslid de presentielijst nog niet heeft getekend, wordt hij geacht niet aanwezig te zijn in de vergadering en mag hij niet deelnemen aan de beraadslaging en de stemming. Indien het raadslid alsnog de presentielijst tekent kan hij aan de beraadslaging deelnemen en, indien het stemmen nog niet is aangevangen, deelnemen aan de stemming over het onderwerp. De eilandgriffier informeert de voorzitter onverwijld over het tekenen van de presentielijst door het lid, pas nadat de voorzitter is geïnformeerd kan het lid deelnemen aan de beraadslaging en de stemming.

Artikel 20 Presentie vergaderingen

Het raadslid kan de voorzitter via de eilandgriffier berichten van zijn verhindering tot het bijwonen van de vergadering en van het voortijdig verlaten van de vergadering.

Artikel 21 Opening vergadering; quorum

Eerste lid – opening vergadering

⁴ MvT, Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 954, nr. 3, p. 24

Om de vergadering te kunnen openen, moet op grond van artikel 21, eerste lid van de WoIBES blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden van de eilandsraad aanwezig zijn. In dit artikel wordt eveneens bepaald dat de vergadering van de eilandsraad niet wordt geopend voordat blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden tegenwoordig is.

Tweede en derde lid– er wordt niet aan het quorum voldaan

Indien niet aan het quorum is voldaan, belegt de voorzitter een nieuwe vergadering.

Voor de opnieuw belegde vergadering is niet vereist dat de meerderheid van de zitting hebbende leden aanwezig is. Er kan in dat geval zelfs rechtsgeldig gestemd worden. Artikel 21, derde lid van de WoIBES geeft aan dat de stemming echter beperkt is tot die aangelegenheden waarvoor de eerste vergadering was belegd. Over andere aangelegenheden, die niet op de agenda voor die eerste vergadering stonden, kan de eilandsraad alleen maar beraadslagen en besluiten indien meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden vertegenwoordigd is.

Artikel 22 Primus bij hoofdelijke stemming

Dit artikel bepaalt dat alvorens de aangekondigde onderwerpen aan de orde worden gesteld, de voorzitter dient mee te delen in welke volgorde gestemd zal worden. Daartoe wordt de volgorde van intekening op de presentielijst als uitgangspunt genomen. Praktisch gezien verdient het aanbeveling de volgorde van stemmen te bepalen aan het begin van de vergadering. Deze volgorde geldt dan voor de gehele vergadering, ook na een eventuele schorsing. Uiteraard is ook hier afwijking mogelijk, bijvoorbeeld door te bepalen dat pas op het moment van stemming de primus wordt bepaald.

Artikel 23 Verslag en besluitenlijst

Eerste lid – eilandgriffier is verantwoordelijk

Het maken van een besluitenlijst is niet verplicht gesteld in artikel 24, zesde lid, WoIBES, hier wordt alleen gesproken over de verplichting een besluitenlijst openbaar te maken. Krachtens dit Reglement van orde dient de eilandgriffier echter wel een besluitenlijst op te maken. Wat betreft de term 'verslag' moet worden opgemerkt dat deze eventueel kan worden vervangen door de term 'notulen'. Gekozen is echter om aan te sluiten bij de terminologie van de WoIBES (artikel 24, vijfde lid).

Tweede lid– toezenden conceptverslag

Het tweede lid bepaalt dat het conceptverslag van de voorgaande vergadering, indien mogelijk, aan de leden van de eilandsraad en de overige aanwezige personen die het woord hebben gevoerd in de desbetreffende vergadering wordt toegezonden gelijktijdig met de schriftelijke oproep.

Derde lid – voorstel tot aanpassen conceptverslag

De leden, de voorzitter, de gedeputeerden, de eilandgriffier of de eilandsecretaris hebben het recht, een voorstel tot verandering van het conceptverslag te doen. Genoemde personen voeren immers ook het woord in de vergadering, zodat het in de rede ligt dat zij het verslag kunnen laten aanpassen indien het conceptverslag onjuistheden bevat of niet duidelijk weergeeft hetgeen gezegd of besloten is. Het voorstel tot verandering van het verslag moet worden gedaan aan de eilandsraad en dient voor de aanvang van de vergadering bij de eilandgriffier te worden ingediend. Het is overigens ook mogelijk om te bepalen dat het indienen van een dergelijk aanpassingsvoorstel kan plaatsvinden tot het moment dat het verslag wordt vastgesteld.

Vierde lid – inhoud verslag

In het vierde lid wordt een opsomming gegeven van de gegevens die ten minste opgenomen dienen te worden in het verslag. Ook worden in de WoIBES regelingen gegeven omtrent het (opstellen van het) verslag. Zo dienen de stukken die van de eilandsraad uitgaan door de voorzitter te worden ondertekend en door de eilandgriffier mede te worden ondertekend.

Voorts dient het verslag niet alleen een zakelijke samenvatting van hetgeen de leden hebben gezegd te bevatten. Ook hetgeen de overige aanwezigen zoals bijvoorbeeld de aanwezige gedeputeerden of de secretaris of ingezetenen zeggen dient zakelijk samengevat te worden. Dit betekent dat deze sprekers ook in het verslag genoemd moeten worden.

Vijfde lid– besluitenlijst

Aan de hand van het verslag wordt een besluitenlijst opgesteld. Voor zover de aard en de inhoud van de besluitvorming zich daartegen niet verzet, wordt de besluitenlijst zo spoedig mogelijk na de vaststelling van het verslag van de vergadering waar de besluitenlijst betrekking op heeft, openbaar gemaakt op de in het openbaar lichaam gebruikelijke wijze. Deze regeling sluit aan bij hetgeen is bepaald in artikel 24, zesde lid, WoIBES waarin is aangegeven dat de eilandsraad de besluitenlijst van zijn vergaderingen – terstond na vaststelling daarvan – op de voor het openbaar lichaam gebruikelijke wijze openbaar dient te maken. Het reglement kan voorzien in de wijze waarop openbaarmaking geschiedt, aldus de Memorie van Toelichting van de WoIBES⁵.

De WoIBES geeft omtrent de besluitenlijst nog een aantal regels. Als gevolg van de invoering van het dualistische stelsel is het verplicht om een besluitenlijst van de raadsvergadering openbaar te maken. De verplichting om de besluitenlijst openbaar te maken geldt zowel voor openbare als voor besloten eilandsraadsvergaderingen. Openbaarmaking blijft slechts achterwege ten aanzien van stukken waarvoor geheimhouding is opgelegd of ten aanzien waarvan openbaarmaking in strijd is met het openbaar belang (artikel 24, zesde lid, WoIBES).

Artikel 24 Ingekomen stukken

Eerste lid – ingekomen stukken worden op de lijst geplaatst

De procedure van behandeling van ingekomen stukken wordt geregeld in dit eerste lid. In de eerste plaats wordt bepaald dat de bij de eilandsraad ingekomen stukken op een lijst worden geplaatst. De mededelingen van het bestuurscollege worden tevens als een ingekomen stuk beschouwd. Daarnaast bepaalt dit artikellid dat de lijst met ingekomen stukken aan de leden van de eilandsraad wordt toegezonden en ter inzage wordt gelegd.

Tweede lid – wijze van afdoening van ingekomen stukken

In het tweede lid, is geregeld dat de eilandsraad, na de vaststelling van het verslag en op voorstel van het presidium, de wijze van afdoening van de ingekomen stukken bepaalt. Dit houdt in dat de stukken ter kennisneming kunnen worden aangenomen, kunnen worden gesteund, afgewezen, in behandeling worden genomen of bijvoorbeeld door kunnen worden gestuurd naar een eilandsraadscommissie of het bestuurscollege.

⁵ MvT, Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 954, nr. 3, p. 26

Inhoudelijke discussie over de stukken kan de voorzitter buiten de orde verklaren. Wanneer een ingekomen stuk leidt tot inhoudelijke discussie en besluitvorming, dient dit immers op de gebruikelijke wijze te worden voorbereid.

Artikel 25 Aantal spreektermijnen

Eerste lid – beraad maximaal twee termijnen

De beraadslaging over een onderwerp of voorstel geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij de eilandsraad anders beslist. Indien de eilandsraad van mening is dat na de tweede termijn verdere beraadslaging nodig is, kan hij daartoe aldus uitdrukkelijk besluiten. Het stellen van vragen dient ook als een spreektermijn beschouwd te worden. Een verzoek van een lid van de eilandsraad na afloop van de tweede termijn om nog een korte reactie te geven, dient de voorzitter niet te honoreren.

Tweede lid – afsluiten spreektermijn

Het tweede lid bepaalt dat elke spreektermijn door de voorzitter wordt afgesloten. Dit behoeft overigens niets te veranderen aan de praktijk dat een gedeputeerde antwoordt na de inbreng van de leden van de eilandsraad in de eerste en tweede termijn.

Vierde lid – uitzondering op het derde lid

In dit artikellid is geregeld dat het derde lid niet van toepassing op (1) de rapporteur van een commissie of (2) op het lid dat een (sub)amendement, een motie of een initiatiefvoorstel heeft ingediend, voor wat betreft dat amendement, die motie of dat voorstel. De beraadslaging over een motie vindt dan ook niet plaats in afzonderlijke termijnen, maar gelijktijdig met de beraadslaging over het betreffende, aan de orde zijnde onderwerp.

Zesde en zevende lid – tweede sprekersronde

Slechts de leden die in de eerste sprekersronde het woord hebben gevoerd mogen in de tweede ronde spreken. In bijzondere gevallen kan de eilandsraad hierop een uitzondering maken.

Artikel 26 Voeren van het woord, volgorde spreekbeurten

Eerste en tweede lid - geven van het woord

Per te behandelen onderwerp is bij de eilandgriffier een intekenlijst beschikbaar voor de leden die het woord willen voeren. De voorzitter geeft de leden het woord volgens de volgorde van intekening op de sprekerslijst.

Derde lid - verbreking volgorde woordvoering

Verbreking van de orde van de sprekerslijst is mogelijk wanneer een lid het woord vraagt over a. een persoonlijk feit; b. om een voorstel van orde te doen; c. voor het stellen van een vraag.

Vierde lid - persoonlijk feit

Van een persoonlijk feit is sprake indien een lid bijvoorbeeld over een hem gedane behandeling wil klagen, of indien een spreker hem heeft beledigd of onjuiste of ongepaste mededelingen zijn gedaan. Wil er van een persoonlijk feit sprake zijn, dan moet het hem die erover wil spreken persoonlijk betreffen en slechts over hemzelf gaan. Het raadslid moet eerst een aanduiding geven van het feit waar het over gaat. De voorzitter bepaalt daarna of iets een persoonlijk feit vormt of niet.

Artikel 28 Handhaving orde; schorsing

Eerste lid – spreker mag niet in zijn betoog worden gestoord

Om te bevorderen dat leden van de eilandraad zich niet belemmerd voelen om hun mening te uiten, is in artikel 23, WolBES bepaald dat zij niet in rechte vervolgd kunnen worden, aan te spreken zijn of verplicht zijn getuigenis af te leggen over hetgeen zij in de vergadering zeggen of schriftelijk overleggen. Uitgangspunt is een vrij debat. De leden van het eilandsbestuur kunnen niet in rechte worden vervolgd (strafrechtelijke immunititeit) dan wel worden verplicht te getuigen (verschoningsrecht) over hetgeen zij hebben gezegd in de vergaderingen van de eilandsraad of schriftelijk aan de eilandsraad hebben overgelegd. Zij moeten immers voor het publieke debat hun opvattingen vrij kunnen verkondigen.

De voorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden. Deze bepaling verzekert de leden van de eilandsraad dat zij vrijelijk kunnen spreken.

Onder interruptie wordt overigens niet verstaan het geven van tekenen van goed- of afkeuring. Deze uitingen worden beschouwd als verstoringen van de orde. Voor wat betreft de handhaving van de orde op de publieke tribune wordt verwezen naar hoofdstuk 7 van dit Reglement.

Tweede lid – ordeverstoring door spreker

Het tweede lid bepaalt dat, indien een spreker de orde verstoort, hij door de voorzitter tot de orde dient te worden geroepen. Het tweede lid heeft naast de leden van de eilandsraad die het woord voeren, ook betrekking op de gedeputeerden, de secretaris, de griffier of andere personen, die het woord voeren. De voorzitter kan hen tot de orde roepen. Indien zij hieraan geen gehoor geven, kan hen het woord worden ontzegd, aldus het artikel.

De bevoegdheid die in het tweede lid aan de voorzitter wordt gegeven om een spreker over een aanhangig onderwerp het woord te ontzeggen, gaat minder ver dan de mogelijkheid die artikel 27, derde lid, WolBES biedt om aan dat lid, dat door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert, de toegang tot de vergadering te ontzeggen. De laatstgenoemde bevoegdheid van de voorzitter blijft uiteraard onverlet.

Vierde lid - ontzegging vergadering

Het vierde lid geeft de eilandsraad de bevoegdheid om op voorstel van de voorzitter een lid het verdere verblijf in de vergadering te ontzeggen wanneer dit lid door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert. Anders dan in de situatie voor 10-10-'10 berust deze bevoegdheid, naar analogie met Nederlandse gemeenten, bij de eilandsraad en niet bij de voorzitter die hiertoe wel (alleen) het voorstel kan doen. Ingeval van herhaling kan de eilandsraad besluiten een lid de toegang tot de vergadering voor maximaal drie maanden te ontzeggen. De eilandsraad moet terstond over een dergelijk voorstel beslissen.

Artikel 29 Beraadslaging

Eerste lid – afzonderlijk beraad over onderdelen

Teneinde de vergaderduur niet te zeer te verlengen wordt over een voorstel dat in onderdelen of artikelen is verdeeld, in beginsel in zijn geheel beraadslaagd. In het eerste lid is een uitzonderingsmogelijkheid opgenomen. Door de toevoeging 'of een lid van de raad' wordt ook aan leden van de eilandsraad het recht toegekend om voor te stellen een voorstel gesplitst te behandelen. Dit brengt tot uitdrukking dat de eilandraad zijn eigen werkwijze bepaalt. Het recht is aan ieder individueel lid toegekend.

Tweede lid - mening voorzitter

Indien hij dit wenst kan de voorzitter aan het begin van de beraadslaging als eerste zijn mening geven. Het betreft dan in principe een nadere toelichting en uiteenzetting over het onderwerp. Ook de indieners van de motie kunnen als zij dit wensen als eerste (of tweede na de voorzitter) het woord voeren om de motie toe te lichten. De voorzitter kan overigens zijn mening ook op een ander moment van de beraadslaging geven.

Derde lid – schorsing van de vergadering t.b.v. beraad

Op verzoek van een lid van de eilandsraad of op voorstel van de voorzitter kan de eilandsraad besluiten de beraadslaging voor een door hem te bepalen tijd te schorsen teneinde het bestuurscollege of de leden de gelegenheid te geven tot onderling nader beraad. De beraadslagingen worden hervat nadat de schorsingsperiode verstreken is. Indien de schorsing aan het einde van de tweede termijn plaatsvindt, zijn er vervolgens twee mogelijkheden: er wordt direct tot stemming overgegaan of aan de beraadslagingen wordt een derde termijn toegevoegd.

Artikel 30 Deelname aan de beraadslaging door anderen

Eerste lid – derden kunnen aan het beraad deelnemen

Op grond van artikel 4, achtste lid respectievelijk artikel 6 van het Reglement kunnen de griffier en de secretaris worden uitgenodigd aanwezig te zijn en deel te nemen aan de beraadslagingen. De gezaghebber heeft het recht het woord te voeren en deel te nemen aan de beraadslagingen op grond van artikel 22, eerste lid, WolBES. De gedeputeerden kunnen deelnemen aan de beraadslagingen op grond van artikel 22, tweede lid, WolBES. De eilandsraad kan echter bepalen dat ook anderen behalve genoemde personen kunnen deelnemen aan de beraadslagingen. Het is uiteraard ook mogelijk dat de eilandsraad bepaalt dat een bepaalde functionaris in te bepalen gevallen altijd hieraan deel mag nemen.

Tweede lid – deelname op voorstel van voorzitter of eilandraadslid

Het tweede lid bepaalt dat de beslissing over deelname van de in het eerste lid genoemde personen op voorstel van de voorzitter of één der leden van de eilandsraad genomen dient te worden. Deze beslissing wordt genomen voordat met de beraadslaging ten aanzien van het aan de orde zijnde agendapunt een aanvang wordt gemaakt.

Artikel 31 Stemverklaring

Na het sluiten van de beraadslaging en voordat de eilandsraad tot stemming overgaat, heeft ieder lid het recht zijn stemgedrag te motiveren. Stemverklaringen zullen kort moeten zijn en mogen niet het karakter krijgen van een derde termijn, als laatste reactie op de vorige spreker. De stemverklaringen moeten worden gegeven vóór de hoofdelijke oproep aan de leden van de eilandsraad dat de stemming begint.

Artikel 32 Beslissing

derde en vierde lid – stemming pas na sluiten beraad

Het derde lid bepaalt dat pas nadat de beraadslaging is gesloten, een stemming over eventuele amendementen plaatsvindt, dan wel de stemming over het voorstel, zoals het dan luidt, in zijn geheel. Voorts bepaalt het vierde lid dat er geen stemming plaatsvindt indien er geen stemming wordt gevraagd. Indien over een voorstel geen stemming wordt gevraagd, is het aangenomen (zie

artikel 33 derde lid, WoIBES).

vijfde lid – formuleren eindvoorstel alvorens over te gaan tot stemmen

Als gezegd kan de voorzitter de beraadslaging sluiten als hij vaststelt dat een onderwerp voldoende is toegelicht, tenzij de eilandsraad anders beslist. Voordat de stemming over het voorstel in zijn geheel plaatsvindt, formuleert de voorzitter het voorstel dat in stemming wordt gebracht.

Paragraaf 3 Procedures bij stemmingen

Artikel 33 Algemene bepalingen over stemming

Eerste lid – stemmen vind plaats op verzoek

Het eerste lid bepaalt dat de voorzitter vraagt of stemming wordt verlangd. Indien een lid te kennen geeft een hoofdelijke stemming te wensen, moet deze stemming plaatsvinden. De raad heeft niet de bevoegdheid om van deze bepaling van artikel 33, eerste lid, WoIBES af te wijken. Indien geen stemming wordt gevraagd en ook de voorzitter dit niet verlangt, stelt de voorzitter vast dat het voorstel zonder hoofdelijke stemming is aangenomen (artikel 33, derde lid, WoIBES).

De gezaghebber en de gedeputeerden stemmen niet mee. De gezaghebber heeft wel het recht aan de beraadslagingen van de eilandsraad deel te nemen (artikel 22, eerste lid, WoIBES). Echter, hij is voorzitter, geen lid, en heeft dus ook geen stem in de besluitvorming. Ook de gedeputeerden hebben toegang tot de vergaderingen en kunnen aan de beraadslagingen deelnemen (artikel 22, tweede lid WoIBES). Voorts kunnen zij door de eilandsraad uitdrukkelijk worden uitgenodigd om aanwezig te zijn (artikel 22, derde lid, WoIBES). Het spreekt voor zich dat de gedeputeerden niet aan de besluitvorming kunnen deelnemen, geen stemrecht hebben, nu zij als gevolg van de dualisering geen lid meer zijn van de eilandsraad. Het dualistisch systeem gaat immers uit van nevenschikking tussen de eilandsraad en het bestuurscollege.

Tweede lid – onthouden van stemverklaring / tegenstemmen

Het tweede lid van artikel 26 van het reglement bepaalt dat in de vergadering aanwezige leden van de eilandsraad aantekening in het verslag kunnen vragen over het feit dat zij hebben tegengestemd of zich op grond van artikel 29a, eerste lid, van dit reglement, overeenkomstig artikel 29, eerste lid, WoIBES van stemming hebben onthouden.

Artikel 29, eerste lid, WoIBES bepaalt dat een lid van de eilandsraad slechts in twee gevallen niet mag deelnemen aan de stemming.

Het stemverbod geldt in *de eerste plaats* wanneer het een aangelegenheid betreft die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken. Een benoeming gaat iemand persoonlijk aan, wanneer hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt (artikel 29, derde lid, WoIBES). Het doel van deze bepaling is de zuiverheid in de besluitvorming te bevorderen en (de schijn van) belangenverstrengeling te vermijden.

In *de tweede plaats* is deelname aan de stemming verboden bij de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waarvan het lid van de eilandsraad deel uitmaakt van het bestuur dan wel daaraan rekenplichtig is.

Indien een lid van de eilandsraad zich onthoudt van stemming, is dat niet van invloed op de geldigheid van de uitkomst van de stemming, tenzij daardoor minder dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aan de stemming deelneemt. In dat laatste geval is de stemming ongeldig omdat niet aan het quorum is voldaan. De beslissing over stemonthouding is voorbehouden aan het individuele raadslid. De raad en de raadsvoorzitter kunnen hierover niet een besluit nemen. Zij kunnen alleen een waarschuwing afgeven dat het te nemen besluit wel eens aanvechtbaar zou kunnen zijn in o.a. een bezwaarschriftenprocedure of bij de bestuursrechter. Het blijft wel de verantwoordelijkheid van het individuele raadslid.

Derde lid – verzoek om stemming wordt medegedeeld.

Zoals in het eerste lid is bepaald, vindt stemming plaats indien hierom door één of meerdere eilandraadsleden wordt verzocht. Het derde lid bepaalt voorts dat indien door een of meer leden stemming wordt gevraagd, de voorzitter daarvan mededeling doet. Indien over een voorstel geen stemming wordt gevraagd, is het aangenomen.

Vierde lid – oproep leden uitbrengen stem

De voorzitter of de eilandgriffier roept de leden van de eilandsraad bij naam op hun stem uit te brengen. De stemming verloopt volgens de procedure als vermeld in artikel 22 van het Reglement.

Vijfde lid - stem uitbrengen verplicht

Bij hoofdelijke stemming is ieder ter vergadering aanwezig lid dat zich niet van deelneming aan de stemming op grond van artikel 29, WolBES moet onthouden, verplicht zijn stem uit te brengen. Het vijfde lid bepaalt overeenkomstig artikel 29, WolBES in welke gevallen een lid van de eilandraad niet deel mag nemen aan de stemming.

Zevende lid – wijze van uitbrengen stem

De eilandsraad kan zelf bepalen op welke wijze wordt gestemd, bijvoorbeeld elektronisch, door hand opsteken of door zitten en opstaan. Het reglement kan hierin voorzien. Het zevende lid bepaalt daartoe dat 'de leden hun stem dienen uit te brengen door het woord 'voor' of 'tegen' of het woord "pro" of "kontra" uit te spreken, zonder enige toevoeging.' Er is gekozen voor een dergelijke wijze van uitbrengen van stemmen, omdat dit een in de praktijk veel gebruikte vorm is. De eilandsraad kan er echter voor kiezen in zijn reglement een andere regeling voor opnemen. In geval van een schriftelijke stemming wordt onder deelnemen verstaan het inleveren van een stembriefje. Voor het uitbrengen van een geldige stem, moet een stembriefje «behoorlijk» zijn ingevuld.

Achtste lid – vergissing in uitbrengen stem

Heeft een lid van de eilandsraad zich bij het uitbrengen van zijn stem vergist, dan kan hij deze vergissing nog herstellen voordat het volgende lid gestemd heeft. Bemerkt het lid zijn vergissing pas later, dan kan hij nadat de voorzitter de uitslag van de stemming bekend heeft gemaakt wel aantekening vragen dat hij zich heeft vergist. In de uitslag van de stemming brengt dit echter geen verandering.

Negende lid – uitslag

De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mee, met vermelding van het aantal voor en tegen uitgebrachte stemmen. Hij doet daarbij tevens mededeling van het genomen besluit. Op de procedure van het stemmen door leden van de eilandraad zijn de artikelen 28 tot en met 33, WolBES

van toepassing. Voor het tot stand komen van een beslissing wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht. De stukken die van de eilandsraad uitgaan en waarin de uitkomst van de stemming is vermeld, worden door voorzitter ondertekend en door de eilandgriffier mede ondertekend. Zij kunnen de (mede)ondertekening niet weigeren: het betreft een gebonden bevoegdheid.

Artikel 35 Stemming over amendementen en moties

Eerste lid – stemmen over een amendement

Indien een amendement op een aanhangig voorstel is ingediend, wordt eerst over dat amendement gestemd, aldus het eerste lid. Een amendement is een voorstel tot wijziging van een ontwerpverordening of ontwerpbeslissing, naar de vorm geschikt om daarin direct te worden opgenomen (zie artikel 1, onderdeel n, van dit reglement)

Tweede lid - stemmen over een subamendement

Indien op een amendement een subamendement is ingediend, wordt eerst over het subamendement gestemd en vervolgens over het amendement. Onder subamendement wordt verstaan een voorstel tot wijziging van een aanhangig amendement, naar de vorm geschikt om direct te worden opgenomen in het amendement, waarop het betrekking heeft.

Derde lid – stemmen over meerdere (sub)amendementen: volgorde

Indien twee of meer amendementen of subamendementen op een aanhangig voorstel zijn ingediend, bepaalt de voorzitter de volgorde waarin hierover zal worden gestemd. Daarbij geldt de regel, dat het meest verstrekkende amendement of subamendement het eerst in stemming wordt gebracht.

Vierde lid – stemmen over een motie

Een motie is een korte en gemotiveerde verklaring over een onderwerp waardoor een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken. Indien aangaande een aanhangig voorstel een motie is ingediend, wordt eerst over het voorstel gestemd en vervolgens over de motie.

Ten aanzien van het verschil in procedure tussen een motie en een amendement: een amendement komt in stemming voorafgaande aan de stemming over het onderliggende voorstel. Een motie strekt niet tot wijziging van een voorgesteld besluit: over een motie wordt een apart besluit genomen, nadat de besluitvorming over het aanhangige voorstel is afgerond. Bij een motie over een afzonderlijk onderwerp geldt dit uiteraard niet en is het vierde lid niet van toepassing.

Artikelen 36 Procedure stemming over personen

Eerste lid – stembureau

Bij een benoeming stelt de eilandsraad een specifiek persoon aan in een bepaald ambt (lid van de eilandsraad, gedeputeerde). Op het stembiljet wordt de naam van de te benoemen persoon (of personen in geval van meerdere vacatures) met daarachter de opties 'voor' en 'tegen' alsmede 'pro' of 'kontra' vermeld. Het gaat hier overigens niet over de benoeming tot lid van de eilandsraad, hetgeen een geheel ander soort benoeming is die (onder meer) in artikel 8 van dit Reglement is geregeld.

Onder voordracht wordt verstaan het voorstellen van een persoon als kandidaat voor een bepaald ambt. Een voordracht is voor de eilandsraad bindend. Op de stembiljetten dienen de namen van de

voorgedragen perso(o)n(en) te worden vermeld met daarachter de opties 'voor' en 'tegen' alsmede 'pro' en 'kontra'.

Bij een aanbeveling wordt voorgesteld om bepaalde personen voor een bepaald ambt voor te dragen, de eilandsraad mag van de aanbevelingen afwijken. Het betreft hier een zogenaamde vrije stemming. Op de stembiljetten kunnen de namen van de aanbevolen personen worden vermeld met daarachter de opties 'voor' en 'tegen' alsmede 'pro' en 'kontra' en een vrije ruimte waar een kandidaat van eigen keuze kan worden ingevuld.

Tweede lid – deelname aan stemming is verplicht

Ieder ter vergadering aanwezig lid dat zich niet op grond van de WoIBES van stemming moet onthouden is verplicht een stembriefje in te leveren. De stembriefjes dienen identiek te zijn.

Het is ook mogelijk om door middel van een elektronisch systeem te stemmen over personen, mits de geheimhouding gewaarborgd is. Het reglement gaat echter vooralsnog uit van een stemming door middel van behoorlijk ingevulde stembriefjes. Uiteraard kan door een aanpassing van het reglement een elektronische procedure worden geïntroduceerd.

Een blanco stembriefje wordt niet aangemerkt als een behoorlijk ingevuld stembriefje. In geval van een schriftelijke stemming wordt dan ook geen rekening gehouden met blanco stembriefjes. Een blanco of verkeerd ingevuld stembriefje telt wel mee bij de bepaling van het quorum.

Derde lid – over ieder individueel persoon wordt gestemd

Er vinden zoveel stemmingen plaats als er personen zijn te benoemen, voor te dragen of aan te bevelen. De eilandsraad kan op voorstel van de voorzitter beslissen dat bepaalde stemmingen worden samengevat op één briefje.

Vierde lid – aantal stembriefjes moeten gelijk zijn aan het aantal deelnemers

Heeft niet iedereen deelgenomen aan de verplichte stemming, dan dient er opnieuw gestemd te worden

Het vierde lid bepaalt daartoe dat het stembureau onderzoekt of het aantal ingeleverde stembriefjes gelijk is aan het aantal leden dat ingevolge het tweede lid verplicht is een stembriefje in te leveren. Wanneer de aantallen niet gelijk zijn, worden de stembriefjes vernietigd zonder deze te openen en wordt een nieuwe stemming gehouden.

Vijfde lid – geen behoorlijk stembriefje

Voor het bepalen van de volstreekte meerderheid als bedoeld in artikel 31, eerste lid van de WoIBES, worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die leden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd. De eilandsraad oordeelt of een stembriefje behoorlijk is ingevuld. Wat onder een (niet) behoorlijk ingevuld stembriefje moet worden verstaan, is in de WoIBES overigens niet aangegeven. Ter verduidelijking: ook al is vóór de vergadering voldaan aan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden (quorum: zie artikel 21), kan toch bij de stemming blijken dat omdat een of meer stembriefjes niet behoorlijk zijn ingevuld, er sprake is van een ongeldige stemming omdat het aantal uitgebrachte geldige stemmen géén volstreekte meerderheid bedroeg van het aantal zitting hebbende leden. Achteraf is de stemming dan toch ongeldig. Bij stemming over personen is herstemming overeenkomstig artikel 38 mogelijk.

Zesde lid – de eilandsraad beslist

In het zesde lid is vermeld dat de eilandsraad beslist in geval van twijfel omtrent de aanduiding 'behoorlijk stembriefje'. Een nadere bepaling van hetgeen onder het begrip 'behoorlijk stembriefje' kan worden verstaan, is in artikel 37 opgenomen.

Meestemmen over eigen benoeming

Bijzondere aandacht behoeft de deelname aan de stemming in geval van benoemingen. Een benoeming gaat een lid van de eilandsraad persoonlijk aan indien hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt.

Dit is niet het geval bij het besluit betreffende de toelating van de na de periodieke verkiezing van de eilandsraad benoemde leden. Evenmin is dit het geval indien een lid van de eilandsraad tot gedeputeerde zou worden benoemd.

Hieronder volgt een korte toelichting op de procedure die geldt indien een eilandsraadslid, tevens kandidaat-gedeputeerde, moet stemmen over zijn eigen benoeming tot gedeputeerde.

In de eerste plaats is er, indien eilandsraadsleden 'genomineerd' worden voor de functie van eilandgedeputeerde, sprake van een vrije stemming. Er is geen sprake van een voordracht. De beoogde gedeputeerde mag dus meestemmen over zijn eigen benoeming. Een voorstel tot benoeming gaat hem persoonlijk aan 'wanneer hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt' (artikel 29, eerste lid, onder a en derde lid van de WolBES). Dat is echter in casu niet aan de orde, omdat er ook op een ander persoon kan worden gestemd.

Dit heeft tot gevolg dat leden van de eilandsraad de mogelijkheid hebben op het stembriefje de naam van de kandidaat die hun voorkeur heeft in te vullen. Er is in dit geval geen sprake van een voordracht of een anderszins beperkte keuze en aan de stemming mag derhalve ook worden deelgenomen door leden van de eilandsraad die ter benoeming zijn voorgesteld: zij kunnen immers op het stembriefje een andere naam dan hun eigen naam invullen.

De stemming in de eilandsraad over de benoeming van een gedeputeerde is derhalve een vrije stemming waar de beoogde gedeputeerde eenvoudigweg over zijn eigen benoeming kan meestemmen.

Ten slotte is het denkbaar dat een kandidaat-gedeputeerde die voor benoeming wordt aanbevolen, om bepaalde redenen op eigen initiatief afziet van het meestemmen over de benoeming.

Artikel 38 Herstemming over personen

Tweede lid – geen volstrekte meerderheid bij eerste stemming

Wanneer bij stemming over benoeming, voordracht, het opstellen van een voordracht of een aanbeveling van personen bij de eerste stemming niemand de volstrekte meerderheid heeft verkregen, wordt tot een tweede stemming overgegaan.

Derde lid – geen volstrekte meerderheid bij tweede stemming

Wanneer ook bij een tweede stemming over benoeming, voordracht, het opstellen van een voordracht of een aanbeveling van personen door niemand de volstrekte meerderheid is verkregen, dan gelden de volgende regels:

er vindt een derde stemming plaats indien er twee personen zijn die bij de tweede stemming de meeste stemmen hebben gekregen;
er vindt een tussenstemming plaats, indien bij de tweede stemming de stemmen over meer dan twee personen zijn verdeeld. In dat geval wordt bij een tussenstemming uitgemaakt tussen welke twee personen de derde stemming zal plaatshebben.

Vierde lid – staken van de stemmen bij derde stemming of tussenstemming

Indien bij tussenstemming of bij de derde stemming de stemmen staken, beslist terstond het lot overeenkomstig het vijfde lid.

Vijfde lid– beslissing door het lot

Het vijfde lid bepaalt op welke wijze de beslissing door het lot geschiedt. In dit artikel wordt een nadere uitwerking gegeven van hetgeen in artikel 32, derde lid, WoIBES is voorgeschreven.

Artikel 39 Onthouden van stemming

De bedoeling van dit artikel is de zuiverheid van de besluitvorming in de eilandsraad te bevorderen door het deelnemen aan stemming te beperken in gevallen waarin van belangenverstrengeling sprake zou kunnen zijn. Dit is het geval bij zaken die een eilandsraadslid persoonlijk aangaan. Het enkele feit dat de naam van een lid in een motie voorkomt waarover een stemming plaatsvindt is hiervoor niet voldoende. Er moet hiervoor immers wel echt sprake zijn van een stemming over een aangelegenheid die de betrokkene persoonlijk aangaat. Een onderwerp kan een raadslid zowel rechtstreeks als indirect persoonlijk aangaan. Gezien de vele nuances en de verscheidenheid van de verschijningsvormen waarin een te ver gaande belangenverstrengeling zich kan manifesteren, kan een waterdichte wettelijke omschrijving niet worden gegeven. In twijfelgevallen zal de jurisprudentie uitkomst moeten bieden.

Hoofdstuk 4. Rechten van leden

Artikel 40 Amendementen

Eerste lid – het recht van amendement

Ieder lid van de eilandsraad kan tot het sluiten van de beraadslagingen amendementen indienen. Het amendement wordt schriftelijk bij de voorzitter ingediend en dient te zijn ondertekend door de indiener of indieners van dit amendement. Het recht van amendement is neergelegd in artikel 151, WoIBES. Hierin wordt bepaald dat een lid van de eilandsraad een voorstel tot wijziging van een voor de vergadering van de eilandsraad geagendeerde ontwerp-eilandsverordening of ontwerpbeslissing kan indienen. Het eerste lid, tweede volzin van het reglement sluit daarop aan door te bepalen dat een amendement het voorstel kan inhouden om een geagendeerd voorstel in één of meer onderdelen te splitsen, waarover afzonderlijke besluitvorming zal plaatsvinden. Een voorstel tot splitsing van een voorgestelde beslissing kan, indien aangenomen, meebrengen, dat één onderdeel van een besluit wel en een ander niet wordt aanvaard. Er kan alleen beraadslaagd worden over amendementen die ingediend zijn door leden van de eilandsraad die de presentielijst getekend hebben en in de vergadering aanwezig zijn.

Tweede lid – subamendement

Leden van de eilandsraad kunnen wijzigingen op het voorstel van het bestuurscollege of op initiatiefvoorstellen indienen, de zogenaamde amendementen. Wanneer een amendement is ingediend, kan dit voor een ander lid van de eilandsraad aanleiding zijn op dit amendement nog weer een wijziging voor te stellen: het subamendement. Met betrekking tot deze subamendementen bepaalt het tweede lid van artikel 30 van het Reglement dat ieder lid dat in de vergadering van de eilandsraad aanwezig is, bevoegd is een dergelijk subamendement in te dienen. Een (sub)amendement kan ingediend worden op een voorgesteld besluit dat aanhangig is.

Derde lid – (sub)amendement moet schriftelijk worden ingediend

Elk amendement of subamendement en elk voorstel wordt, om in behandeling genomen te kunnen worden, schriftelijk en ondertekend door de indiener of indieners bij de voorzitter ingediend, tenzij de voorzitter - met het oog op het eenvoudige karakter van het voorgestelde - oordeelt, dat met een mondelinge indiening kan worden volstaan.

De beraadslaging over het (sub)amendement vindt plaats in ten hoogste twee termijnen. Indien (in uitzonderlijke situaties) een ingediend amendement verdere beraadslaging noodzakelijk maakt, kan de eilandsraad besluiten tot een derde termijn.

Vierde lid– intrekking (sub)amendement

Intrekking, door de indiener(s), van het amendement of subamendement is mogelijk, totdat de besluitvorming door de eilandsraad heeft plaatsgevonden.

Voor wat betreft de stemming over amendementen wordt verwezen naar artikel 35 van het Reglement.

Artikel 41 Moties

Eerste lid – indienen motie

Ieder lid van de eilandsraad kan ter vergadering een motie indienen. Het begrip 'motie' wordt in artikel 1, onderdeel m, omschreven. Een motie is een voorstel tot het doen van een uitspraak. Het kan gaan om het uitspreken van een wens (van inhoudelijke, politieke, procedurele aard), het uitspreken van instemming dan wel afkeuring over bepaalde ontwikkelingen of om het doen van een verzoek.

In de WolBES wordt één specifieke motie uitgewerkt. Dit betreft de motie van wantrouwen waarbij de eilandsraad aangeeft het vertrouwen in een gedeputeerde te hebben verloren. Het is een gedeputeerde niet toegestaan om na een aangenomen motie van wantrouwen aan te blijven. Indien hij zelf niet aftreedt, dient de eilandsraad actie te ondernemen. De eilandsraad kan besluiten tot ontslag (artikel 60, eerste lid, WolBES).

Voor wat betreft de besluitvormingsprocedure omtrent een motie wordt opgemerkt, dat over een motie een apart besluit wordt genomen. Voor de beraadslaging over een motie inzake een aanhangig onderwerp geldt, dat deze niet plaatsvindt in afzonderlijke termijnen, maar gelijktijdig met de beraadslaging over het onderwerp waarop de motie betrekking heeft.

Tweede lid– een motie dient schriftelijk te worden ingediend

Het tweede lid geeft aan dat een motie - om in behandeling genomen te kunnen worden - schriftelijk moet worden ingediend bij de voorzitter. De motie dient te zijn voorzien van de handtekening van de indiener of indieners.

Vierde lid- behandeling van een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp

De behandeling van een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende onderwerpen zijn behandeld, zo bepaalt het vierde lid. Een besluit over een motie over een niet in de agenda opgenomen onderwerp vindt dus aan het einde van de vergadering plaats.

Artikel 42 Voorstellen van orde

De voorzitter legt aan de raad ter beslissing voor of er inderdaad sprake is van een voorstel van orde. Voorbeelden van voorstellen van orde zijn:

- het wijzigen van de volgorde van de werkzaamheden;
- het tegelijk behandelen van bepaalde onderwerpen en voorstellen;
- het uitstellen van de behandeling van een agendapunt tot een volgende vergadering;
- het uitstellen van de beslissing over een onderwerp of voorstel;
- het schorsen van de vergadering.

Over een voorstel van orde wordt direct, zonder beraadslaging, besloten door de raad. Een voorstel van orde heeft betrekking op het verloop van de vergadering. Indien het gaat om een niet geagendeerd voorstel dient de procedure van een initiatiefvoorstel te worden gevolgd.

Eerste lid- voorstel van orde

De voorzitter en ieder lid van de eilandsraad kunnen tijdens de vergadering mondeling een voorstel van orde doen dat kort kan worden toegelicht. Dit is geregeld in het eerste lid. Een voorstel van orde betreft bijvoorbeeld het schorsen van de vergadering voor een pauze. De voorzitter legt aan de eilandsraad ter beslissing voor of er inderdaad sprake is van een voorstel van orde.

Tweede lid- voorstel van orde betreft uitsluitend de orde van de vergadering

Een voorstel van orde kan uitsluitend de orde van de vergadering betreffen, aldus het tweede lid. Indien het gaat om een ander soort (niet geagendeerd) voorstel, dient de procedure van een initiatiefvoorstel gevolgd te worden.

Derde lid- directe besluitvorming over voorstel van orde

Het derde lid regelt dat over een voorstel van orde direct, dus zonder beraadslaging, besloten wordt door de eilandsraad. Bij staken van stemmen is het voorstel niet aangenomen. Uitzondering hierop vormt artikel 26a, derde lid, betreffende de zogenaamde "rolecall" bij een stemming. Een lid kan verzoeken om hoofdelijke afroeping teneinde te onderzoeken of het quorum vereist voor geldige stemming aanwezig is. Dit voorstel wordt niet in stemming gebracht, de voorzitter gaat onverwijld over tot het houden van de gevraagde hoofdelijke afroeping.

Artikel 43 Initiatiefvoorstel

Eerste lid- schriftelijk indienen initiatiefvoorstel

Het is de taak van het bestuurscollege aan de eilandsraad de nodige voorstellen te doen. De leden van de eilandsraad kunnen echter ook zelf een voorstel voor een ontwerpverordening of ontwerpbeslissing ter behandeling bij de eilandsraad indienen. Hiervoor is hen het recht van initiatief

toegekend. Het initiatiefvoorstel wordt schriftelijk en ondertekend door de indiener of indieners bij de voorzitter ingediend.

Onder initiatiefvoorstel dient te worden verstaan een voorstel voor een verordening of een ander voorstel. Het initiatiefvoorstel past binnen het dualistisch stelsel. In dit stelsel is versterking van de vertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende functie van de leden van de eilandsraad het uitgangspunt. Ook individuele leden en kleine fracties dienen te beschikken over adequate instrumenten, waaronder het recht van initiatief.

Het recht op initiatief houdt in dat de leden van de eilandsraad in beginsel invloed moeten kunnen hebben op de agenda. Het is immers aan de eilandsraad om, aan het begin van de vergadering, met meerderheid van stemmen, de agenda vast te stellen. Het is dan ook de eilandsraad die beslist welke onderwerpen worden behandeld.

Tweede lid– initiatiefvoorstel wordt op de agenda geplaatst

In het reglement is de procedure voorafgaand aan het in behandeling nemen van het initiatiefvoorstel omschreven. Het tweede lid bepaalt daartoe onder meer dat de voorzitter het voorstel op de agenda van de eerstvolgende vergadering dient te plaatsen.

Het tweede lid houdt in dat de voorzitter het initiatiefvoorstel zo spoedig mogelijk op de agenda plaatst. De voorzitter plaatst het voorstel echter niet meer op de agenda, nadat de oproep verzonden is, aldus dit artikellid. Dit laat de mogelijkheid onverlet voor het individuele lid van de eilandsraad om op grond van artikel 15, tweede lid van het reglement, het initiatiefvoorstel toch aan de agenda toe te voegen.

Derde lid– behandeling van het voorstel

Uitgangspunt is dat de behandeling van het voorstel plaatsvindt nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld. Dit is anders indien:

- a. het voorstel met het oog op de orde van de vergadering tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp dient te worden behandeld;
- b. het voorstel eerst dient te worden behandeld in een eilandraadscommissie;
- c. het voorstel voor advies naar het bestuurscollege wordt gezonden. In dit geval bepaalt de eilandsraad in welke vergadering het voorstel opnieuw wordt geagendeerd.

Onderdeel a: Aangezien het voor de hand ligt om de eilandsraad tevens de mogelijkheid te geven om een initiatiefvoorstel tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp te behandelen, is deze mogelijkheid opgenomen in artikel 43, derde lid, onderdeel a van het Reglement.

Onderdeel b en c: Een initiatiefvoorstel hoeft formeel niet langs het bestuurscollege, maar in geval het voorstel personele (en financiële) consequenties heeft kan het raadzaam zijn het initiatiefvoorstel ook aan het bestuurscollege voor te leggen voor advies. Hiertoe kan de nadere behandeling van het initiatiefvoorstel worden opgedragen aan een eilandraadcommissie.

Vierde lid – voorwaarden aan indiening en behandeling

Als de eilandsraad andere voorwaarden voor het indienen van een initiatiefvoorstel, niet zijnde een verordening, wenselijk acht, kunnen deze op basis van het vierde lid worden vastgesteld. Hierbij kan gedacht worden aan voorwaarden die zien op strijd met het algemeen belang, het belang van het

openbaar lichaam of haar beleid.

Artikel 44 Interpellatie

Algemeen

Het interpellatierecht ligt in het verlengde van het mondelinge vragenrecht (artikel 159, lid 1, WoIBES). Het gaat om een recht van een volksvertegenwoordiger om tijdens een vergadering over een niet geagendeerd onderwerp inlichtingen aan het bestuurscollege of de gezaghebber te vragen. Daarvoor is verloop van de eilandsraad nodig. Artikel 159, tweede lid, WoIBES bepaalt dat een lid van de eilandsraad aan de eilandsraad verloop kan vragen tot het houden van een interpellatie over een onderwerp dat niet staat vermeld op de agenda, om het bestuurscollege of de gezaghebber hierover inlichtingen te vragen. De eilandsraad stelt in dit artikel nadere regels hierover op.

Eerste en tweede lid – indieningvereisten voor het verzoek tot het houden van een interpellatie

Het eerste lid regelt dat het verzoek tot het houden van een interpellatie ten minste 48 uur voor de aanvang van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter wordt ingediend. Uitzondering hierop is mogelijk indien er sprake is van - naar het oordeel van de voorzitter - spoedeisende gevallen. Voorts bepaalt het eerste lid dat het verzoek een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen dient te bevatten.

Derde lid – kennisgeving van het verzoek tot het houden van een interpellatie

In een duaal systeem zijn gedeputeerden geen lid meer van de eilandsraad. Toch is het van belang dat zij bij een instrument als de interpellatie ook op de hoogte worden gesteld van de inhoud van het verzoek. Door de toevoeging in het derde lid wordt hiervoor gezorgd. Dit lid bepaalt dat de voorzitter de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van de eilandsraad en de gedeputeerden dient te brengen. Voorts bepaalt het derde lid dat het verzoek in stemming zal worden gebracht bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek. De eilandsraad bepaalt op welk tijdstip tijdens de vergadering de interpellatie zal worden gehouden.

Vierde lid – woord voeren tijdens interpellatie

De interpellant voert niet meer dan tweemaal het woord, de overige leden van de eilandsraad, de gezaghebber en de gedeputeerden niet meer dan eenmaal, tenzij de eilandsraad hen hiertoe verloop geeft.

Artikel 45 Schriftelijke vragen

Algemeen

Een lid van de eilandsraad kan schriftelijke vragen stellen aan het bestuurscollege of de gezaghebber, al naar gelang wie verantwoordelijke is ten aanzien van een bepaald onderwerp. Het vragenrecht geeft aan de leden van de eilandsraad het recht informatie te vragen over aangelegenheden die tot de bevoegdheid van het bestuurscollege of de gezaghebber behoren. Het karakter van deze vragen is primair van informatieve aard.

Eerste lid – criteria wijze van opstellen schriftelijke vragen

Schriftelijke vragen worden kort en duidelijk geformuleerd. De vragen kunnen van een toelichting worden voorzien. Bij de vragen wordt aangegeven, of schriftelijke of mondelinge beantwoording wordt verlangd. Vragen die niet voldoen aan het hiervoor gestelde worden per omgaande, voorzien

van een korte motivering door de griffier aan de indiener teruggestuurd.

Tweede lid– indienen schriftelijke vragen

De vragen worden bij de griffier ingediend. Deze draagt er zorg voor dat de vragen zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van de eilandsraad, het bestuurscollege en / of de gezaghebber (functie gezaghebber niet in hoedanigheid voorzitter) worden gebracht.

Derde lid – termijn beantwoording van schriftelijke vragen

Schriftelijke vragen kunnen op twee wijzen worden beantwoord: schriftelijk en mondeling. De termijn van beantwoording van de vragen wordt geregeld in het derde lid van artikel 48 van het Reglement: schriftelijke beantwoording vindt zo spoedig mogelijk plaats, in ieder geval binnen dertig dagen nadat de vragen zijn binnengekomen.

Mondelinge beantwoording vindt plaats in de eerstvolgende eilandraadsvergadering.

Voorts bepaalt dit artikellid dat indien beantwoording niet binnen deze termijnen kan plaatsvinden, het verantwoordelijk lid van het bestuurscollege of de gezaghebber de vragensteller hiervan gemotiveerd in kennis stelt. Daarbij dient de termijn te worden aangegeven, waarbinnen beantwoording zal plaatsvinden. Dit bericht wordt behandeld als een antwoord.

Vierde lid – antwoord op schriftelijke vragen worden aan eilandraadsleden verzonden

De antwoorden van het bestuurscollege of de gezaghebber worden door tussenkomst van de eilandgriffier aan de leden van de eilandsraad toegezonden.

Vijfde lid– inlichtingen n.a.v. beantwoording van de vragen

De vragensteller kan, nadere inlichtingen vragen omtrent het door de gezaghebber of door het bestuurscollege gegeven antwoord, tenzij de eilandsraad anders beslist. Onderscheid moet daarbij worden gemaakt tussen de wijze waarop de beantwoording plaats heeft gevonden:

- bij schriftelijke beantwoording kunnen nadere inlichtingen worden gevraagd in de eerstvolgende eilandraadsvergadering;
- bij mondelinge beantwoording kunnen nadere inlichtingen worden gevraagd in dezelfde eilandraadsvergadering, na de behandeling van de op de agenda voorkomende onderwerpen.

In de hier aangegeven procedure wordt de vragensteller in de gelegenheid gesteld nadere inlichtingen over het antwoord te vragen aan degene die het antwoord heeft gegeven, tenzij de eilandsraad anders beslist. Indien de vragensteller van mening is, dat de beantwoording van de vragen tot een besluit van de eilandsraad moet leiden, kan hij het recht van initiatief of het interpellatierecht benutten om het onderwerp of het voorstel op de agenda van de eilandraad te krijgen.

Artikel 46 Vragenuur

Algemeen

Artikel 159, eerste lid, WolBES bepaalt dat de eilandraad aan het bestuurscollege of de gezaghebber mondelinge of schriftelijke vragen kan stellen. Artikel 46 geeft hieraan nadere invulling. Het is aan de eilandsraad om te bepalen of zij de instelling van een vragenuur wenselijk acht.

Veelal fungeert de rondvraag in de vergadering van de eilandsraad als een mogelijkheid tot het stellen van vragen. In een dualistisch stelsel is het echter niet meer vanzelfsprekend dat de ter zake

kundige gedeputeerde aanwezig is. In het vragenuur krijgt de eilandsraad de mogelijkheid over vooraf ingebrachte onderwerpen (leden van) het bestuurscollege aan de tand te voelen.

Het karakter van het vragenuur verschilt van het recht van interpellatie. Het recht van interpellatie heeft als instrument een zwaarder politiek karakter. Leden van de eilandsraad kunnen bij het recht van interpellatie aan het bestuurscollege inlichtingen vragen over het door hem gevoerde bestuur, voor zover dat niet bij geagendeerde onderwerpen aan de orde komt. Leden van de eilandsraad vragen daarmee leden van het bestuurscollege zich te verantwoorden voor het door hen gevoerde bestuur.

Eerste lid– Vragenuur

In het eerste lid is aangegeven dat er een vragenuur plaatsvindt, tenzij er natuurlijk geen vragen zijn. De voorzitter bepaalt op welk tijdstip het vragenuur eindigt. Het vragenuur wordt voorafgaand aan de vergadering van de eilandsraad worden gehouden.

Tweede lid – vragen door eilandraadslid

Het lid van de eilandsraad dat tijdens het vragenuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp ten minste 24 uur voor aanvang van het vragenuur bij de voorzitter. Er is een aanmeldingstermijn van 24 uur voor vragen opgenomen vanwege het feit dat gedeputeerden moeten worden uitgenodigd om antwoord te kunnen geven op de vragen van leden van de eilandsraad. Vanwege het minder zware karakter van het vragenuur vergeleken met de interpellatie, is gekozen voor een aanmeldingstermijn van 24 uur (voor de interpellatie geldt 48 uur). De voorzitter geeft een korte motivering van zijn weigering, na overleg met het presidium, om een onderwerp tijdens het vragenuur aan de orde te stellen

Artikel 47 Vragenuur bevolking

De burger heeft het recht nadere inlichtingen te verkrijgen van de raad door gebruik te maken van het instrument van het inspreekrecht. In het Reglement van orde is gekozen voor een mengvorm ten aanzien van de uitoefening van het inspreekrecht van de burger. Het inspreekrecht van burgers concentreert zich in de commissievergaderingen, tenzij de eilandsraad anders beslist. Tijdens een raadsvergadering kan alleen worden ingesproken over een onderwerp dat niet eerder in een commissievergadering is behandeld. De beschikbare spreektijd bedraagt maximaal 30 minuten, ongeacht het aantal sprekers. De totale spreektijd wordt verdeeld over het aantal aangemelde sprekers. Bij 10 sprekers bijvoorbeeld krijgt iedere spreker maximaal 3 minuten spreektijd. Een spreker krijgt in principe maximaal 5 minuten spreekrecht, ongeacht of hij op een of meerdere onderwerpen insprekt of namens meerdere personen spreekt.

Artikel 48 Inlichtingen

In dit artikel wordt een procedurele uitwerking gegeven van de inlichtingenplicht die het bestuurscollege en de gezaghebber hebben ten opzichte van de eilandsraad.

Artikel 49 Verantwoording bestuurscollege

Het recht op inlichtingen omvat alle vormen waarin inlichtingen kunnen worden gevraagd, variërend van het stellen van mondelinge of schriftelijke vragen, tot het houden van een interpellatie. De eilandsraad kan nadere regels stellen over de wijze waarop dit recht kan worden uitgeoefend. De aan het bestuurscollege gevraagde inlichtingen mogen overeenkomstig artikel 171, WoIBES, slechts

worden geweigerd indien het verstrekken ervan in strijd is met het algemeen belang. Uitgangspunt is dat alleen indien zeer zwaarwegende belangen in het geding zijn niet voldaan hoeft te worden aan de plicht de eilandsraad, het hoogste algemeen vertegenwoordigend orgaan in het openbaar lichaam, te informeren. In welke gevallen dit het geval zal zijn valt niet in abstracto aan te geven. Indien het bestuurscollege van mening is dat bepaalde inlichtingen moeten worden geweigerd dient daarvoor nadrukkelijk een beroep op de uitzonderingsgrond "strijd met het openbaar belang" te worden gedaan. De eilandsraad zal vervolgens moeten beoordelen of hij dit beroep aanvaardt.

Artikel 50 Verantwoording gezaghebber

Het inlichtingenrecht van de eilandsraad geldt overeenkomstig artikel 182, WolBES voor de gezaghebber in zijn hoedanigheid van afzonderlijk bestuursorgaan.

Hoofdstuk 5. Begroting en rekening

Artikel 51 Procedure begroting

Dit artikel bepaalt dat er voor de voorbereiding, het onderzoek, de behandeling en de vaststelling van de begroting een procedure wordt vastgesteld. De desbetreffende procedure kan jaarlijks of in zijn algemeenheid voor een langere periode worden bepaald. Het presidium kan een voorstel voor een dergelijke procedure doen.

Artikel 52 Procedure jaarrekening

De voorbereiding en het onderzoek van de jaarrekening en het jaarverslag geschiedt eveneens volgens een procedure die de eilandsraad vaststelt. Daarnaast dient de eilandsraad tevens een procedure vast te stellen voor de vaststelling van de jaarrekening en van een eventueel indemniteitsbesluit. Het presidium kan hier een voorstel over doen.

Hoofdstuk 6. Lidmaatschap van andere organisaties

Artikel 53 Verslag en verantwoording

Eerste lid – verslag en verantwoording m.b.t. functie in een algemeen bestuur of het gemeenschappelijk orgaan

In Hoofdstuk XIa van de Wet gemeenschappelijke regelingen is de mogelijkheid van bestuurlijke samenwerking opgenomen en de bevoegdheden hiertoe van de bestuursorganen van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hierbij kan een openbaar lichaam onder de naam 'samenwerkingslichaam' worden ingesteld. Leden van de eilandsraad (of in voorkomende gevallen de gezaghebber, een gedeputeerde of de eilandsecretaris) kunnen tevens lid zijn van het bestuur van een samenwerkingslichaam als bedoeld in het voornoemde hoofdstuk van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Voor de wijze waarop zij in een dergelijk bestuur functioneren, zijn zij verantwoording verschuldigd aan de eilandsraad die hen heeft benoemd. Het eerste lid van dit artikel 40 geeft hierover nadere regels..

Het is overigens zinvol de bepalingen van dit artikel ook van toepassing te verklaren op andere organisaties, waarin de eilandsraad een of meer van zijn leden heeft benoemd. Hierbij valt ook te denken aan privaatrechtelijke rechtspersonen en vennootschappen.

Hoofdstuk 7. Toehoorders en pers

Artikel 54 Toehoorders en pers

Eerste en tweede lid – bijwonen vergadering en ordeverstoring

Het eerste lid geeft aan dat toehoorders en vertegenwoordigers van de pers uitsluitend op de voor hen bestemde plaatsen openbare vergaderingen kunnen bijwonen. Het tweede lid bepaalt dat het geven van tekenen van goed- of afkeuring of het op andere wijze verstoren van de orde verboden is.

De gezaghebber is als voorzitter van de eilandsraad belast met de handhaving van de orde van de vergaderingen van de eilandsraad. De hier aangegeven procedurebepalingen zijn gebaseerd op de in artikel 27, eerste en tweede lid, WolBES gegeven bevoegdheid aan de voorzitter van de raad om toehoorders die de orde verstoren, te doen vertrekken en bij volharding in hun gedrag de toegang te ontzeggen.

In geval van verstoring van de orde door toehoorders kan de gezaghebber deze doen verwijderen en, bij herhaling, hen voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering ontzeggen.

Artikel 55

Net zoals voor 10-10-'10 het geval was wordt de gezaghebber als voorzitter van de eilandsraad belast met het handhaven van de orde in de vergadering van de raad. Hij is bevoegd om indien de vergadering door toehoorders wordt verstoord, dezen te laten verwijderen. Nieuw ten opzichte van de vroegere situatie is de bevoegdheid om notoire ordeverstoorders voor maximaal drie maanden de toegang tot de vergaderingen van de raad te ontzeggen. Het voorgaande ontnemt niet het openbare karakter aan de eilandsraadsvergadering.

Artikel 56

Bij openbare vergaderingen van de eilandsraad worden aan genodigden en toehoorders dezelfde kledingseisen gesteld die gelden voor eilandsraadsleden. De term "gepaste kleding" is nog goed bruikbaar, hieronder valt wat in het algemeen in de samenleving als "nette kleding" wordt beschouwd. Hiertoe behoort niet alleen de kledingstijl met jas en das, of voor vrouwen rok of broek met blouse/trui, met jasje maar ook de in het Caribische gebied als tropische kledingstijl bekende gepaste kleding. Slippers of blote voeten zijn niet toegestaan.

Onder gepaste kleding wordt voor mannelijke bezoekers, genodigden of raadsleden in ieder geval verstaan een:

pak, met of zonder das,
guayabera,
safaripak, of
nehropak.

Alle kledingstukken met lange mouwen en lange broek.

Onder gepaste kleding wordt voor vrouwelijke bezoekers, genodigden of raadsleden in ieder geval verstaan:

een mantelpak,

een broekpak,
een combinatie van blouse/trui met mouwen, met rok of lange broek, of
een jurk met mouwen
geen laag uitgesneden of zeer doorzichtige blouse of trui, of minrokken.

Onder gepast schoeisel wordt verstaan:
In ieder geval geen slippers of sandalen

In gevallen waarin er twijfel bestaat of de kleding van de bezoeker, genodigde of raadslid passend is, beslist de voorzitter.

Artikel 57 Geluid- en beeldregistraties

Aangezien de vergaderingen van een de eilandsraad in beginsel openbaar zijn, kunnen radio- en tv-stations geluid- en beeldregistraties maken. Dit is uiteraard niet het geval als het een besloten vergadering betreft. Met betrekking tot de openbare vergadering geeft artikel 42 van het reglement een regeling over het maken van geluid- dan wel beeldregistraties tijdens een openbare eilandsraadsvergadering. Hiervan dient mededeling aan de voorzitter te worden gedaan. De voorzitter kan aanwijzingen geven. Deze kunnen echter niet zover gaan dat zij de vrijheid van pers aantasten. Overigens wordt het openbare karakter van de raadsvergadering niet aangetast als door een technische storing geen media-uitzending van de vergadering kan plaatsvinden, of de pers door onvoorziene omstandigheden buiten verantwoordelijkheid van de raad of de voorzitter, de raadsvergadering niet bijwoont.

Artikel 58 Verbod gebruik mobiele telefoons

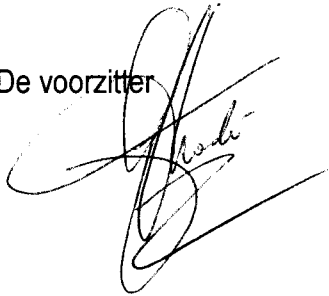
Dit artikel heeft betrekking op het mobiele telefoonverkeer. De mobiele telefoon op "standby" is toegestaan, echter niet het telefoneren tijdens de vergadering. Het mobiele telefoonverkeer kan immers verstorend werken op de orde tijdens de vergadering. Het artikel bepaalt voorts dat het gebruik van andere communicatiemiddelen die inbreuk kunnen maken op de orde van de vergadering, zonder toestemming van de voorzitter voor de publieke tribune niet is toegestaan. Het gebruik van andere communicatiemiddelen door leden van de eilandsraad is, indien deze verstorend werken en inbreuk maken op de orde van de vergadering, zonder toestemming van de voorzitter niet toegestaan.

Artikel 59

De praktijk zal uitwijzen in hoeverre de in dit reglement vastgelegde bepalingen voldoen. Het is van belang dat de werking van het reglement wordt geëvalueerd door de eilandsraadsleden zelf. Hiertoe kan een raadslid eventuele opmerkingen, knel- en vraagpunten bij de griffie indienen die deze doorzend naar de daartoe aangewezen ambtenaar bij JAZ. Uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van dit reglement van orde worden de verzamelde aandachtspunten door JAZ in samenwerking met de griffie in een memo uitgewerkt, op basis waarvan, na discussie door de eilandsraadsleden een wijzigingsvoorstel kan worden opgesteld. Het voorgaande neemt natuurlijk niet weg dat de eilandsraad altijd verordeningen door middel van een initiatiefvoorstel kan herzien.

De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire

De voorzitter

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke at the bottom.

De eilandgriffier

A handwritten signature in black ink, featuring a large circular loop on the left and a long horizontal stroke extending to the right.